

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**HISTÒRIA MODERNA DE LA
MONARQUIA HISPÀNICA**

Coordinació: PASOLA TEJEDOR, ANTONI DE PADUA

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	HISTÒRIA MODERNA DE LA MONARQUIA HISPÀNICA			
Codi	100081			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Història	3	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	3		3
	Nombre de grups	1		1
Coordinació	PASOLA TEJEDOR, ANTONI DE PADUA			
Departament/s	GEOGRAFIA, HISTÒRIA I HISTÒRIA DE L'ART			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	<p>La docència es distribuiria entre 60 Hores presencials (físiques) i 90 hores No Presencials de treball autònom de l'alumne.</p> <p>En les 60 hores presencials s'integrarien les pràctiques que poden ser: debats, comentaris de text, visites a arxius i/o exposicions, visionat i comentari de pel·lícules i/o documentals, explicació i tècniques de treball científic, etc.</p> <p>Les 90 hores restants (60%) per completar les 150 hores que impliquen el 6 crèdits seran de treball autònom de l'alumne . Això implica que, a més de l'assistència a classe, s'hauria de dedicar a aquesta assignatura una mitjana de 6 hores setmanals de treball personal -lectures, investigació, redacció...- per cadascuna de les 15 setmanes que dura el semestre (això també és vàlid, per regla general, per a la resta de les assignatures matriculades).</p>			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català / castellà			
	Poden haver materials en anglès, francès o italià.			

Distribució de crèdits

3 crèdits teòrics + 3 crèdits pràctics; 60 hores de docència presencial + 90 hores de treball autònom de l'alumne.

L'Avaluació es divideix en 5 blocs (consultar pestanya d'avaluació per veure requisits de nota mínima pel càlcul de la nota final i conseqüències en casos de frau acadèmic -copia o plagi-):

1 Examen: 50% nota

3 Informes de dossiers de l'assignatura: $13\% \times 3 = 40\%$ nota

Assistència participativa (la passiva no es tindrà en compte): 10% nota.

Com l'examen és l'únic bloc que iguala o supera el 30% de la nota, serà l'únic bloc amb dret a recuperació (no així els informes o l'assistència)

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
PASOLA TEJEDOR, ANTONI DE PADUA	antoni.passola@udl.cat	6	

Informació complementària de l'assignatura

TEMARI I BIBLIOGRAFIA

- I.- Introducció als temps moderns.
- II.- Les bases estructurals. Demografia, agricultura, comerç i indústria. [►informe sobre dossier específic]
- III.-L'Estat: estructures de govern [►informe sobre dossier específic]
- IV.- Mentalitats i Inquisició. La Santa Inquisició.
- V.- La crisi de 1640. [►informe sobre dossier específic]
- VI.- Les limitacions per a una reacció.

Manuais i Obres Generals.

- ANES,G., *El Antiguo Régimen. Los Borbones*, Alianza, Madrid, 1975.
- ARTOLA,M., *Antiguo Régimen y revolución liberal*, Ariel, Barcelona, 1978.
- BALCELLS,A; DURAN,E; SALES,N., *Història dels Països Catalans*, EDHASA, Barcelona, 1980-81.
- BALCELLS, A. (Dr): *Història de Catalunya*, Barcelona, L'Esfera dels llibres, 2004
- BENNASSAR, B., *La América española y la América portuguesa (siglos XVI-XVIII)*, Biblioteca de la Historia de España, Sarpe, Madrid, 1986.
- BENNASSAR, B.(Dir), *Historia de los españoles*, 2 vols., Barcelona, 1989.
- BERNAL RODRÍGUEZ, A.M.: *Monarquía e Imperio*, vol 3 de la Historia de España dirigida por J. Fontana y R. Villares, Barcelona, Crítica, 2007.
- CASEY, J., *El regne de València al segle XVII*, Curial, Barcelona, 1981. [Hay trad. Castellana: Siglo XXI, Madrid, 1983.]
- CHAUNU, P., *La España de Carlos V*, 2 vols., Barcelona, 1976.
- COLAS LATORRE, G., *Aragón bajo los Austrias*, Zaragoza, 1977.
- DOMINGUEZ ORTIZ, A. (dr), *Historia de Andalucía*, vols. 4-5, Madrid, 1980.
- DOMINGUEZ ORTIZ, A., *El Antiguo Régimen: Los Reyes Católicos y los Austrias*, Alfaguara, Madrid, 1978.
- DOMINGUEZ ORTIZ, A., *Sociedad y Estado en el siglo XVIII Español*, Ariel, Barcelona, 1984.

- ELLIOTT, J.H., *La España Imperial (1469-1716)*, Vicens Vives, Barcelona, 1972.
- FERNÁNDEZ ALBADALEJO, P.: *La Crisis de la Monarquía*, vol. 4 de la Historia de España dirigida por J. Fontana y R. Villares, Barcelona, Crítica, 2009.
- FERNANDEZ DIAZ, R (ed), *La España del Siglo XVIII. Homenaje a P. Vilar*, Crítica, Barcelona, 1984.
- FERNANDEZ DIAZ, R., *La España Moderna. Siglo XVIII*, Manual de Historia de España, IV, Historia 16, Madrid, 1993.
- FERNANDEZ PINEDO, E; GIL NOVALES, A; DEROZIER, A., *Centralismo, Ilustración y agonía del Antiguo Régimen*, M.TUÑON DE LARA (dr.), *Historia de España*, vol VI, Labor, Barcelona, 1982.
- GARCIA CARCEL, R.; SIMON, A.; RODRIGUEZ SANCHEZ, A., *La España Moderna. Siglos XVI-XVII*, Manual de Historia de España, III, Historia 16, Madrid, 1992.
- GARCIA CARCEL, R., *Historia de Cataluña. Siglos XVI y XVII*. Barcelona, Ariel, 1985. 2v.
- GARCIA CARCEL, R. (Coord.), *Historia de España, Siglos XVI y XVII: La España de los Austrias*, Cátedra, Madrid, 2003. (junto con J.L. Betrán, M. Peña, R.M. Alabrús, E. Soria, J.J. Bravo Caro y A. Fernández Luzón).
- HERR, R., *España y la Revolución del XVIII*, Madrid, 1964.
- KAMEN, H., *La España de Carlos II*, Crítica, Barcelona, 1981.
- KAMEN, H., *Una sociedad conflictiva. España 1469-1714*, Alianza, Madrid, 1984.
- LE FLEM, J.P.; PEREZ, J.; et alii, *La Frustración de un Imperio (1476-1714)*, M. TUÑON DE LARA (dr.), *Historia de España*, vol V, Labor, Barcelona, 1982.
- LYNCH, J., *El siglo XVIII, Historia de España, XII*, Crítica, Barcelona, 1991.
- LYNCH, J., *España bajo los Austrias*, 2vols., Península, Barcelona, 1970-75. [Hay reedición reciente en Crítica, Barcelona].
- MALTBY, W.S., *Auge y caída del Imperio Español*, Madrid, Marcial Pons-Historia, 2011.
- MARCOS MARTIN, A.; *España en los siglos XVI, XVII y XVIII. Economía y Sociedad*. Ed. Crítica / Caja Duero, Barcelona, 2000.
- MENENDEZ PIDAL, R.; JOVER ZAMORA, J.M.(drs.), *Historia de España*, vol XXV, Madrid, 1982.
- NADAL FARRERAS, J., WOLFF, P. (drs.), *Història de Catalunya*, Vilassar de Mar, Oikos-Tau, 1983.
- RODRIGUEZ SANCHEZ, A.; RODRIGUEZ CANCHO, M.; FERNANDEZ NIEVA, J., *Historia de Extremadura, tomo II, Los tiempos Modernos*, Universitas-Consejería de Educación y Cultura de la Junta de Extremadura, Badajoz, 1985.
- RUIZ TORRES, P.: *Reformismo e Ilustración*, Vol 5 de la Historia de España dirigida por J. Fontana y R. Villares, Crítica, Barcelona, 2008.
- VILAR, Pierre., *Crecimiento y Desarrollo. Economía e Historia. Reflexiones sobre el caso Español*. Barcelona, Ariel, 1980.
- VILAR, P., *Catalunya dins l'Espanya Moderna*, 4 vols., Eds. 62, Barcelona, 1986.
- VILAR, P., *Historia de España*, Crítica, Barcelona, 1983.
- VV.AA., *Història de Catalunya, IV*, Salvat, Barcelona, 1978.
- VV.AA., *Historia de Castilla y León*, Vols. 6-8, Ambito, Valladolid, 1986.

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Prendre consciència de la complexitat i la interrelació de factors que modelen l'evolució de la societat hispànica dels segles XVI al XVIII
- Comprendre la importància de les bases materials i la divisió social en la configuració de la societat moderna i com van influir i es van relacionar amb la resta dels factors definitoris d'aquella societat.
- Identificar les diferents conjuntures i problemàtiques que es van desenvolupar a l'àmbit governat per la monarquia hispànica a l'edat moderna • Arribar a assimilar correctament el contingut de materials d'estudi, identificant en textos de lectura les tesis principals i posicionament dels autors.

Competències

Segons la memòria oficial del grau:

CB5 Saber desenvolupar les habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia

CG4 Posseir les capacitats, les eines i els recursos per a l'anàlisi i la síntesi d'informació

CT1 Adquirir una comprensió i expressió oral i escrita adequada del català i del castellà

CE5 Planificar la investigació, l'anàlisi, la síntesi i l'exposició d'informació sobre un tema històric, desenvolupant-se i argumentant-la.

Continguts fonamentals de l'assignatura

El curs s'articula al voltant de debats preparats amb explicacions a l'aula i dossiers de lectura.

L'objectiu és treballar, aprofundir i comprendre un problema crucial de la Història de l'època moderna de la monarquia hispànica com és la múltiple interrelació causal que va portar a la crisi de l'imperi hispànic i a la pèrdua de l'hegemonia internacional. De tres d'aquests debats s'hauran de presentar informes que formaran part de l'avaluació continuada.

Aquests dossiers seran:

I.- Introducció als temps moderns.

II.- Les bases estructurals. Demografia, agricultura, comerç i indústria. [►informe sobre el dossier específic]

III.-L'Estat: estructures de govern [►informe sobre el dossier específic]

IV.- Mentalitats i Inquisició. La Santa Inquisició segons el parer.

V.- La crisi de 1640. [►informe sobre el dossier específic]

VI.- Les limitacions per a una reacció.

Les lectures que compondran els dossiers especificaran a l'inici del curs.

Eixos metodològics de l'assignatura

2 Estudi de casos

5 Debats

6 Aprenentatge basat en problemes

9 Aprenentatge a partir de l'anàlisi i la reflexió sobre materials docents, textos històrics, articles científics, audiovisuals i cartografia

10 Instrucció programada a través de materials docents i manuals.

La dinàmica del curs se centra en la presentació a classe dels temes que articulen els dossiers que conformen el guió de l'assignatura. La contextualització d'aquests precedeix l'exposició per l'alumnat i el debat a classe del contingut dels dossiers al voltant de la problemàtica plantejada, els dies assenyalats per a aquest efecte. S'haurà de presentar un informe escrit (5-7 folis sense comptar portada i bibliografia) de tres d'aquests debats que contribuiran amb la nota a l'avaluació continuada. L'assistència i la participació a classe també comptaran en aquesta avaluació continuada. Un examen final sobre el contingut del que s'ha exposat a classe així com dels dossiers completarà la nota del curs.

Descobrir-se plagi o còpia tindrà greus conseqüències i sempre repercutirà a la nota. En el cas dels informes, aquell que arribi a una quarta part copiada serà avaluat amb 0 punts i la mitjana aritmètica dels 3 informes (inclòs l'avaluat amb 0 punts) es veurà reduïda en 1 punt. En el cas de l'examen, cada pregunta copiada serà avaluada amb 0 punts i es restarà 1 punt a la nota total de l'examen. En tots dos casos es mantindrà la nota mínima de 3'5 punts per calcular la nota final del curs.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

- 1) Introducció: 4 classes; setmanes 1 i 2
- 2) Bases estructurals: 7 classes; setmanes 3 a 6
- 3) L'estat. Estructures de govern: 6 classes; setmanes 6 a 9
- 4) Mentalitats i Inquisició: 5 classes; setmanes 9 a 11
- 5) Crisi 1640: 4 classes; setmanes 12 i 13
- 6) Límits a la reacció: 4 classes; setmanes 14 i 15.

Sistema d'avaluació

Crèdits Pràctics 3; Teòrics: 3.

Avaluació dividida en 5 blocs:

- 1 Examen: 50% nota (única prova recuperable);
- 3 Informes de dossiers de l'assignatura: $13'3\% \times 3 = 40\%$ nota;
- Assistència participativa: 10% nota.

Es requerirà una **nota mínima** de 3'5 a l'avaluació mitjana dels 3 informes, així com a la nota de l'examen per aprovar el curs. No arribar a aquesta nota a l'examen o a la mitjana dels 3 informes inhabilita per aprovar el curs. Es valorarà la participació activa a les sessions i debats. En cap cas no es valorarà l'assistència passiva.

Descobrir-se plagi o còpia tindrà greus conseqüències i sempre repercutirà en la nota. De bon principi, tant en el cas dels informes que arribin a una quarta part copiada com en l'examen seran avaluats amb 0 punts. A més, en cas de frau acadèmic (còpia o plagi en treballs o còpia espontània durant l'examen), s'aplicarà el que estableix la Normativa de l'avaluació i la qualificació de la docència en els graus i màsters de la UdL, la qual cosa vol dir que s'obrirà expedient a l'estudiant i es valorarà el cas en la comissió d'estudis podent arribar les sancions aplicables i

depenent de la gravetat de la falta, a la pèrdua del dret a ser avaluat de l'assignatura, la pèrdua de la matrícula d'un semestre o un curs o l'expulsió fins a tres anys.

L'alumnat que combini els estudis amb una feina a temps complet o a temps parcial els horaris de la qual coincideixin amb els de les classes, o que per necessitats de conciliació familiar no pugui assistir a classe, té dret a demanar avaluació alternativa en un termini de 5 dies des del començament del semestre. En el cas d'aquesta assignatura consistirà en l'entrega dels 3 informes sobre els dossiers assenyalats i la realització de l'examen en la data fixada per la facultat per a la prova final. Per a més informació, envieu un correu electrònic a academic@lletres.udl.cat o adreceu-vos a la Secretaria de la Facultat de Lletres. Passats els primers cinc dies de classe sense avisar de voler fer l'avaluació alternativa, l'única opció serà la d'avaluació continua ja presentada en el primer paràgraf d'aquesta secció.

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia Bàsica de la Història Moderna d'Espanya

Manuels, històries i obres generals.

ANES, G., *El Antiguo Régimen. Los Borbones*, Alianza, Madrid, 1975.

ARTOLA, M., *Antiguo Régimen y revolución liberal*, Ariel, Barcelona, 1978.

BALCELLS, A.; DURAN, E.; SALES, N., *Història dels Països Catalans*, EDHASA, Barcelona, 1980-81.

BALCELLS, A. (Dr): *Història de Catalunya*, Barcelona, L'Esfera dels llibres, 2004

BARCELO, M.; RIQUER, B. de; UCELAY DA CAL, E., "Sobre la historiografia catalana", en *L'Avenç*, 50, Barcelona, 1982, pp.68-73.

BENNASSAR, B., *La América española y la América portuguesa (siglos XVI-XVIII)*, Biblioteca de la Historia de España, Sarpe, Madrid, 1986.

BENNASSAR, B. (Dir), *Historia de los españoles*, 2 vols., Barcelona, 1989.

BERNAL RODRÍGUEZ, A.M.: *Monarquía e Imperio*, vol 3 de la Historia de España dirigida por J. Fontana y R. Villares, Barcelona, Crítica, 2007.

BOIS, G.; "Què és el feudalisme" *L'Avenç*, 33, Barcelona, 1980, pp.23-30.

CASEY, J., *El regne de València al segle XVII*, Curial, Barcelona, 1981. [Hay trad. Castellana: Siglo XXI, Madrid, 1983.]

CHAUNU, P., *La España de Carlos V*, 2 vols., Barcelona, 1976.

COLAS LATORRE, G., *Aragón bajo los Austrias*, Zaragoza, 1977.

DOMINGUEZ ORTIZ, A. (dr), *Historia de Andalucía*, vols. 4-5, Madrid, 1980.

DOMINGUEZ ORTIZ, A., *El Antiguo Régimen: Los Reyes Católicos y los Austrias*, Alfaguara, Madrid, 1978.

DOMINGUEZ ORTIZ, A., *Sociedad y Estado en el siglo XVIII Español*, Ariel, Barcelona, 1984.

ELLIOTT, J.H., *La España Imperial (1469-1716)*, Vicens Vives, Barcelona, 1972.

FERNÁNDEZ ALBADALEJO, P.: *La Crisis de la Monarquía*, vol. 4 de la Historia de España dirigida por J.

Fontana y R. Villares, Barcelona, Crítica, 2009.

FERNANDEZ DIAZ, R (ed), *La España del Siglo XVIII. Homenaje a P. Vilar*, Crítica, Barcelona, 1984.

FERNANDEZ DIAZ, R., *La España Moderna. Siglo XVIII*, Manual de Historia de España, IV, Historia 16, Madrid, 1993.

FERNANDEZ PINEDO, E; GIL NOVALES, A; DEROZIER, A., *Centralismo, Ilustración y agonía del Antiguo Régimen*, M.TUÑON DE LARA (dr.), *Historia de España, vol VI*, Labor, Barcelona, 1982.

GARCIA CARCEL, R.; SIMON, A.; RODRIGUEZ SANCHEZ, A., *La España Moderna. Siglos XVI-XVII*, Manual de Historia de España, III, Historia 16, Madrid, 1992.

GARCIA CARCEL, R., *Historia de Cataluña. Siglos XVI y XVII*. Barcelona, Ariel, 1985. 2v.

GARCIA CARCEL, R. (Coord.), *Historia de España, Siglos XVI y XVII: La España de los Austrias*, Cátedra, Madrid, 2003. (junto con J.L. Betrán, M. Peña, R.M. Alabrús, E. Soria, J.J. Bravo Caro y A. Fernández Luzón).

GARCIA CARCEL, R. (Coord.), *Historia de España, Siglo XVIII: La España de los Borbones*, Cátedra, Madrid, 2002. (junto con V. León, J. Tortella, L. Roura y B. Hernández).

HERR, R., *España y la Revolución del XVIII*, Madrid, 1964.

KAMEN, H., *La España de Carlos II*, Crítica, Barcelona, 1981.

KAMEN, H., *Una sociedad conflictiva. España 1469-1714*, Alianza, Madrid, 1984.

LE FLEM, J.P.; PEREZ, J.; et alii, *La Frustración de un Imperio (1476-1714)*, M. TUÑON DE LARA (dr.), *Historia de España, vol V*, Labor, Barcelona, 1982.

LYNCH, J., *El siglo XVIII, Historia de España, XII*, Crítica, Barcelona, 1991.

LYNCH, J., *España bajo los Austrias*, 2vols., Península, Barcelona, 1970-75. [Hay reedición reciente en Crítica, Barcelona].

MALTBY, W.S., *Auge y caída del Imperio Español*, Madrid, Marcial Pons-Historia, 2011.

MARCOS MARTIN, A.; *España en los siglos XVI, XVII y XVIII. Economía y Sociedad*. Ed. Crítica / Caja Duero, Barcelona, 2000.

MENENDEZ PIDAL, R.; JOVER ZAMORA, J.M. (drs.), *Historia de España*, vol XXV, Madrid, 1982.

MERCADER RIBA, J.; DOMINGUEZ ORTIZ, A., *Historia de España y América, IV. La época del despotismo ilustrado*, Vicens-Vives, Barcelona, (orig. 1957).

MOLAS I RIBALTA, P.; *Edad Moderna (1474-1808)*, vol. 3 del Manual de Historia de España, Espasa Calpe, Madrid, 1993.

NADAL FARRERAS, J., WOLFF, P. (drs.), *Història de Catalunya*, Vilassar de Mar, Oikos-Tau, 1983.

RODRIGUEZ SANCHEZ, A.; RODRIGUEZ CANCHO, M.; FERNANDEZ NIEVA, J., *Historia de Extremadura, tomo II, Los tiempos Modernos*, Universitas-Consejería de Educación y Cultura de la Junta de Extremadura, Badajoz, 1985.

Ruiz Ibañez, J.J.: *Los Siglos XVI-XVII : política y sociedad*, Historia de España, Síntesis, Madrid, 2007

RUIZ TORRES, P.: *Reformismo e Ilustración*, Vol 5 de la Historia de España dirigida por J. Fontana y R. Villares, Crítica, Barcelona, 2008.

VILAR, Pierre., *Crecimiento y Desarrollo. Economía e Historia. Reflexiones sobre el caso Español*. Barcelona, Ariel, 1980.

VILAR, P., *Catalunya dins l'Espanya Moderna*, 4 vols., Eds. 62, Barcelona, 1986.

VILAR, P., *Historia de España*, Crítica, Barcelona, 1983.

VV.AA., *Història de Catalunya*, IV, Salvat, Barcelona, 1978.

VV.AA., *Historia de Castilla y León*, Vols. 6-8, Ambito, Valladolid, 1986.